

AA p III / 2. 1994

Diktatorer har tatt flere liv enn kriger

Fem ganger så mange mennesker er drept i folkemord som i krig i dette århundre, viser en oversikt fra en amerikansk statsviter.

PER EGIL HEGGE

Vårt århundres megamordere har forårsaket 151 millioner menneskers død, anslår professor Rudolph J. Rummel ved Hawaii-universitetet. Langt de fleste er myrdet av sine egne regjeringer, fremholder han, og han bruker ordet mord med overlegg.

Rummel kommer med en større bok om emnet folkemord til neste år, men han har laget et sammendrag av sitt materiale i februarnummeret av det tidsskrift som Institutt for Fredsforskning i Oslo utgir. Dette er århundrets politiske slaktere i millio-nklassen.

«Makt dreper...»

I artikkelen i Journal of Peace Research trekker han den konklusjon at «makt dreper, absolutt makt dreper absolutt.» Det er nesten uten unntak totalitære og autoritære regimer som dreper. Han summerer slik: Krigene i dette århundret har kos-

tet rundt 38,5 millioner menneskeliv – mindre enn tallet på dem som døde i de sovjetiske arbeids- og konsentrasjonsleirene i årene 1917-1987. Det setter han til 39,464 millioner.

Da har han ikke regnet med de omkring fem millioner ukrainere som døde under Stalins planlagte hungersnød i 1932-1933, vel tre millioner bønder under kollektiviseringen, eller en million kommunistiske ofre under de store utrenskningene i 1936-1938 – den store terror. Samlet tall på ofre i Sovjetunionen ligger på 62 millioner mennesker.

Kina under Mao

Den kinesiske landreformen de første fire år etter Maos maktovertagelse bokfører han med 4,5 millioner menneskeliv – de fleste av dem landeiere – og kulturrevolusjonen fra midten av 1960-årene med 1,6 millioner. Kuomintang-regimet i Kina fra 1928 til 1949 anslås å ha drept vel ti millioner, mens lokale kinesiske krigsherrer i årene 1917 til 1949 så vidt holder seg under millionen.

Vanskelig vurdering

Noen av tallene er betydelig lavere enn de anslag som har vært gjengs. Således opererer han med en halv million ofre for mas-

sakrene av venstre-orienterte i Indonesia på midten av 1960-tallet. Professor Rummel har brukt omtrent 8200 overslag over interne konflikter og understreker problemene både med å skaffe opplysningene og vurdere dem.

Han antar at halvannen million tyskere omkom etter krigens slutt i 1945 i Polen, da de måtte forlate de områder som Tyskland avsto til polakkene. Tallet på ofre under den tyrkiske massakren mot armenerne setter han til 1,4 millioner, og han opererer med 5,3 millioner jødiske drepte under Hitlers jødeutryddelse.

Røde Khmer

Blant de vanskeligheter han står overfor, er å få et skille mellom krigsofre og ofre for regjeringers terroristiske overgrep og mord mot sine egne undersåtter. Målt etter folketall og tid har Røde Khmer-regimet i Kambodsja ingen konkurrenter: To millioner mennesker på mindre enn fire år (1975-1979) av en befolkning på 6,4 millioner.

Han har en egen rubrikk for «mulige megamordere». Her kommer det nordkoreanske regimet på førsteplass med 1,6 millioner ofre, fulgt av Mexico med 1,4 millioner i den revolusjonære perioden fra 1900 til 1920.